

Aanpak van laaggeletterdheid

Taal voor
het Leven

Taalhuis Waalwijk - Rianne de Bie

Voorstellen

Voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid.

**Taal voor
het Leven**

Ondersteuningsprogramma voor lokale samenwerking ter bevordering van een breed aanbod.

Taalhuis Waalwijk

Taalhuis Heb je een vraag over het (beter) leren van de Nederlandse taal of computervaardigheden, stel hem aan de medewerkers van het *Taalhuis*. Zij zoeken samen met jou naar de manier die het beste bij jou past.

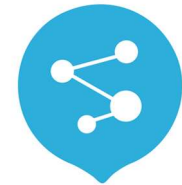
Trainingen: (h) erkennen en doorverwijzen laaggeletterden.

Taalhuis Waalwijk is samenwerkend met Taalnetwerk Midden Brabant.

Partners Taalhuis Waalwijk:

- Bibliotheek Midden Brabant
- ContourdeTwern
- Gemeente Waalwijk
- GGD Hart voor Brabant
- Mikz Kinderopvang
- MST Tilburg
- ROC Tilburg
- Stichting Lezen en Schrijven
- Waalwijk Taalrijk

Taalhuis

Gemeente **Waalwijk**

de Bibliotheek
Midden-Brabant

Taalnetwerk
Midden-Brabant

ROCTILBURG

MST
mensen **in beeld** houden

Waalwijk Taalrijk!

Hart voor Brabant

STICHTING

LEZEN & SCHRIJVEN

Mikz
kinderopvang

contourdetwern

Definitie

- Geletterdheid omvat het kunnen toepassen in het dagelijks leven en in werksituaties van luisteren, spreken, lezen en schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.
- In de gemeente Waalwijk hebben ongeveer 8% van de inwoners in de leeftijdscategorie 18-65 jaar moeite met lezen en schrijven. Het percentage bij 65+ jarige is zelfs nog hoger en ligt op 21,5%. Sommige volwassenen hebben daar zelfs zoveel moeite met lezen en schrijven dat ze er in het dagelijks leven en op hun werk hinder van hebben. Zij worden ook wel laaggeletterden genoemd.

Een laaggeletterde is iemand

- met taalniveau 1F (Basisschool groep 8)
- die een beetje kan lezen en schrijven
- maar hier grote moeite mee heeft
- gedrukte of geschreven informatie is moeilijk
- moeite heeft met communicatie via computer

Wanneer heeft iemand moeite met lezen en schrijven?

- als hij of zij niet in staat is geschreven informatie te gebruiken om:
- te functioneren in de maatschappij
- eigen doelen te bereiken
- eigen kennis en mogelijkheden ontwikkelen.
- goed voor de eigen gezondheid te zorgen

≠ Geen analfabeet

Filmpje Lisa

Ervaren

- Wat heeft u vandaag gedaan (buiten uw werk), waarvoor u moet kunnen lezen, schrijven of rekenen?
- Hoeveel procent van een tekst moet u kunnen lezen om de inhoud te begrijpen?

60 %

Maar toen veegde - - de -- - uit haar gezicht en hij – haar. ` -
- ...., neem me niet --- --. Wat is er--?' riep hij -- . Er
stonden drie --- en een – in de - en toen de – mevrouw ---
binnen kwam, - ze – zo – dicht - in de hoek – maar niet ---
te worden.

70%

Maar toen veegde mevrouw - de -- - uit haar gezicht en hij - haar. `-- ..., neem me niet - - --. Wat is er gebeurd?' riep hij --. Er stonden drie dames en een - in de - en toen de - mevrouw --- binnen kwam, drukten - zich zo - - in de hoek - maar niet -- te worden.

90%

Maar toen veegde mevrouw - de slierten - uit haar gezicht en hij herkende haar. '--- ..., neem me niet kwalijk. Wat is er gebeurd?' riep hij --. Er stonden drie dames en een heer in de lift en toen de - mevrouw --- binnen kwam, drukten ze zich zo - mogelijk in de hoek om maar niet -- te worden.

100%

Maar toen veegde mevrouw Helderder de slierten kroos uit haar gezicht en hij herkende haar. 'Gunst..., neem me niet kwalijk. Wat is er gebeurd?' riep hij verschrikt. Er stonden drie dames en een heer in de lift en toen de druipende mevrouw Helderder binnen kwam, drukten ze zich zo dicht mogelijk in de hoek om maar niet aangeraakt te worden.

Quizvraag 1

Hoeveel mensen in Nederland hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen?

- A. 1,8 miljoen
- B. 2,5 miljoen
- C. 2,8 miljoen

Antwoord

Hoeveel mensen in Nederland hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen?

A. ~~1,8 miljoen~~

B. 2,5 miljoen

C. ~~2,8 miljoen~~

Eerder onderzoek wees uit dat 1,3 miljoen Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar moeite hebben met lezen en schrijven. De volgende vragen gaan over deze groep.

Quizvraag 2

Hoeveel procent van de laaggeletterden is van autochtone afkomst?

- A. 23%
- B. 52%
- C. 65%

Antwoord

Hoeveel procent van de laaggeletterden is van autochtone afkomst?

~~A. 23%~~

~~B. 52%~~

C. 65%

Quizvraag 3

Hoeveel procent van de laaggeletterden heeft een betaalde baan?

- A. 10%
- B. 57%
- C. 65%

Antwoord

Hoeveel procent van de laaggeletterden heeft een betaalde baan?

~~A. 10%~~

B. 57%

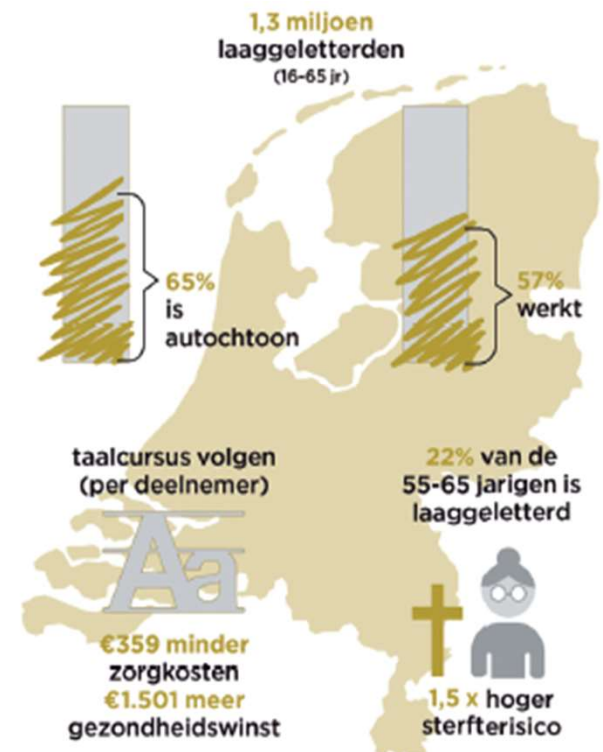
~~C. 65%~~

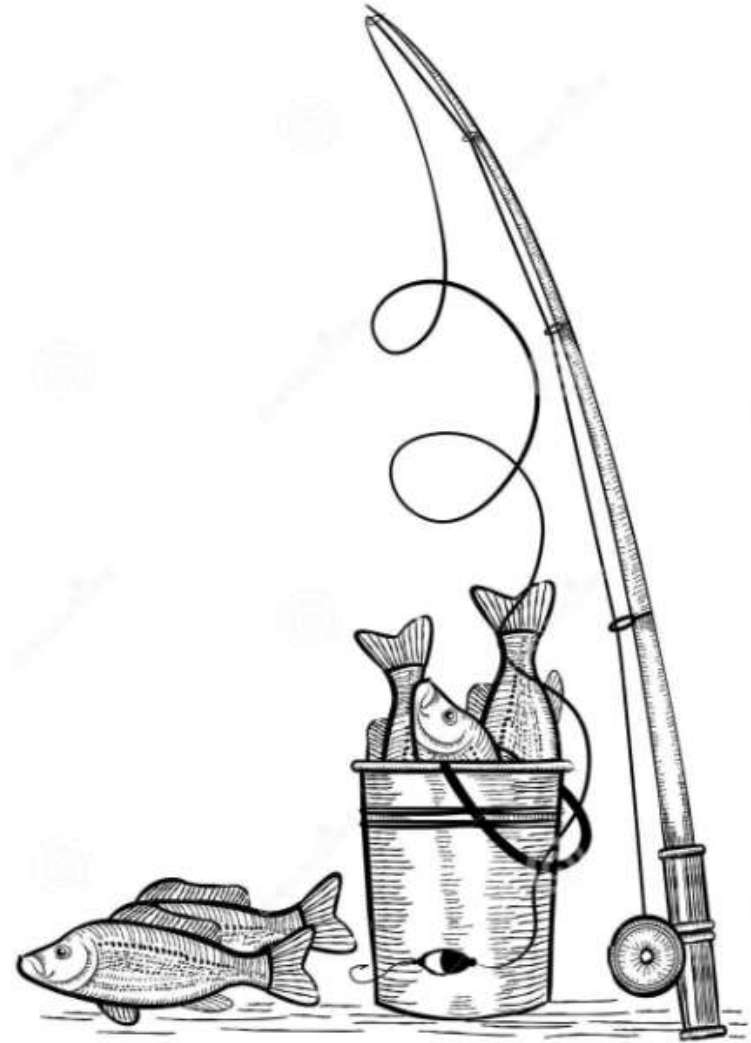
Samenvatting

- 1 op de 9 tussen 16-65 jaar (12%)
- 1 op de 5 tussen 55-65 jaar (22%)
- 65% is autochtoon
- 57% werkt
- hoe hoger de opleiding, hoe lager het percentage laaggeletterden

(Bron: PIAAC 2012. Meer informatie klik [hier](#).)

Oplossing?

Winst aanpak laaggeletterdheid

Uit onderzoek blijkt dat aanpak laaggeletterdheid al na een half jaar impact heeft op het leven van het individu, de laaggeletterde *zelf*.

- 70% kan taalvaardigheden beter toepassen
- 50-65% toename sociale inclusie
- 53% voelt zich psychisch gezonder
- 39% voelt zich fysieke gezonder
- 20-35% heeft betere arbeidsmarktpositie

Winst aanpak laaggeletterdheid bij ouders

- Een betere toekomst voor zowel ouder als kind
- Meer zelfredzaamheid bij ouders
- Betere communicatie
- Winst doordat ouders ook thuis aandacht besteden aan taal
- Bevorderen ouderbetrokkenheid

Kenmerken doelgroep

Met name kenmerken voor de autochtone doelgroep:

- Schaamte
- Taboe – zowel bij de verwijzer als de doelgroep zelf
- Onzichtbaar, door compensatiegedrag of ontwikkelde strategieën
- Onbewust onwetend
- Onwetend over de mogelijkheden
- Onzekerheid

Oorzaken

Thuisituatie en sociale omgeving

- Opgroeien in een 'taalarme omgeving'
- Bij ouderen: vroeg werken vanwege financiële situatie
- Als thuis een andere taal wordt gesproken

Het onderwijs

- Onvoldoende aandacht en begeleiding op school
- Weinig opleiding (bijv. ziekte, lichamelijke handicap, Spijbelen, voortijdig schoolverlaten, reizend bestaan)
- Weinig aandacht voor taal tijdens de opleiding

Individuele factoren

- Algemene leer- en gedragsproblemen
- Concentratiestoornis
- Taalzwakte en dyslexie
- Vaardigheid waarbij 'Use it or lose it' geldt

Vrijwel altijd combinatie van oorzaken

Waar heeft men moeite mee:

- Bijsluiter van medicijnen
- Werkzoekende via bv werk.nl
- Bv. Treinkaartje kopen bij NS
- Bv Telefoon kopen
- Voorlezen voor (klein) kinderen

Waar heeft men moeite mee:

- Aanvragen van een DigiD
- Begrijpen van rekeningen en contracten
- Sorteren van post
- Uitrekenen van zorgkosten
- Medicijnen op de juiste manier innemen
- Aanvragen van toeslagen

Ordenen van administratie

Factuurnr. 10.0296	BTW#	Klantcode	Datum
KM-stand 105678	GEEN		04/05/2011
Code	Omschrijving		Aan
DIV	Vervangen bobine		1
DIV	Vervangen distributieriem		1
DIV	Benzinereiniger		
DIV	Nieuwe luchtmassameter		
DIV	Vervangen lichtmassameter		
DIV	Werkplaatsuren		
DIV	Vervangen bobine		
DIV	Vervangen distributieriem		

Herkennen

Welke uitspraken gebruiken laaggeletterden om hun beperking te camoufleren?

Welke trucs zouden ze kunnen gebruiken?

Welke overige signalen kunnen wijzen op beperkte lees- en schrijfvaardigheden?

Herkent u deze smoezen ?

Smoezen

"Dat formulier vul ik thuis wel in."

"Ik schrijf zo onleesbaar, doet u dat maar voor me."

"Oh, ik dacht dat de afspraak morgen was."

"Ik ben mijn bril vergeten."

"Kunt u mij even helpen met invullen?"

Nieuw picto's gezondheidscentra

Apotheek

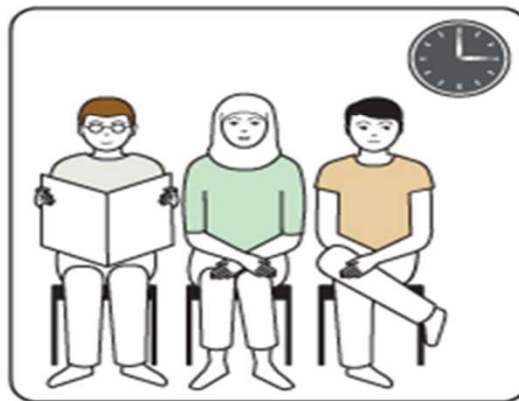
Huisarts

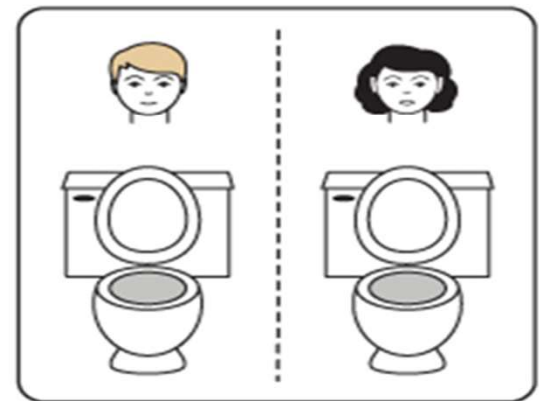
Fysiotherapie

Lift

Wachtkamer

Toilet

Bespreken

- Gebruik dezelfde woorden
- Praat niet te snel of te hard
- Niet te veel nieuwe informatie
- Streef niet naar volledigheid
- Vermijd uitdrukkingen
bv. vinger aan de pols houden
- Let op Jargon
bv. Nuchter naar het ziekenhuis

Bespreken

- Zorg voor veilige omgeving, vanuit vertrouwen in gesprek gaan
- Let op het taalgebruik, want het klinkt al snel neerbuigend.
Zeg niet: "Heb je moeite met lezen? Daar hoef je je helemaal niet voor te schamen."
- *Zeg wel: "Er zijn veel mensen die hier moeite mee hebben."*
"Veel mensen hebben moeite met het invullen van formulieren, hoe is dat voor u?"
"Vraagt u vaak hulp bij het lezen van brieven?"
- Terugvraag-methode: Ik wil graag weten of ik het goed heb uitgelegd
- Vraag er naar, maak het bespreekbaar! Denk in kansen. Niet in belemmeringen.
- Een laaggeletterde is gelijkwaardig.
- Vraag wat de laaggeletterde wil leren. Zo kun je de klant motiveren voor bv het reizen met OV, te leren Whatsappen, op facebook, voorlezen aan de (klein)kinderen of een DigiD gebruiken.
- Gebruik levensverhalen van anderen als inspiratie. Voorbeeld van Eric Taalheld Waalwijk. Zo kun je meer klanten motiveren om zich te blijven ontwikkelen.
- Maak er een gewoonte van om aan jezelf te blijven werken. Iemand kan onzeker worden als hij nieuwe ontwikkelingen niet begrijpt. Maak duidelijk dat iedereen nieuwe dingen leert. 'Opfrissen' is een goede term.
- Kom er later op terug.

Doorverwijzen naar....

- Een taalhuis in de buurt. Zie taalzoeker.nl.
  - Taalhuis Waalwijk
  - Taalgids Heusden
  - Taalhuis Loon op Zand
  - 4 locaties in Gemeente Tilburg
- [Taalvoorhetleven.nl](https://taalvoorhetleven.nl)
- 0800-0234444

Zorg altijd voor duidelijke afspraken over de aanmelding en terugkoppeling.

Mogelijkheden scholing

- In de context van wat hij/zij nodig is of wenst
- Volwassen taal
- Toepasbaar in het dagelijks leven
- Formeel (op school, bv. een ROC)
- Non-formeel (bv. met een opgeleide vrijwilliger)
- Passend niveau
- Maatwerk

Activiteiten om door te verwijzen vanuit Taalhuis Waalwijk:

- Nederlandse (praat)les door CdT
- Nederlandse taalondersteuning voor anderstaligen door CdT
- Taalmaatjes 1-op-1 taalactiviteit
- "Taal voor Thuis" vergroten ouderbetrokkenheid Thuis en op school
- Nederlands leren door ROC
- Klik & tik training in de Bibliotheek Waalwijk
- Digicafé in de Bibliotheek Waalwijk
- Workshop digisterker in samenwerking met de Bibliotheek
- Training (h)erkennen van laaggeletterden door Stichting Lezen en Schrijven
- Collectie boeken voor doelgroep

Vragen?

Contact

Heeft u na het bijwonen van deze bijeenkomst nog vragen, dan kunt u contact opnemen met Taalhuiscoördinator

Naam: Rianne de Bie

Organisatie: Taalhuis Waalwijk

E-mailadres:

Waalwijk@taalhuismb.nl

www.taalvoorhetleven.nl

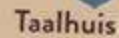
Taalhuis Waalwijk

Wil je beter leren lezen,
schrijven, rekenen of omgaan
met de computer?

Wil je taalvrijwilliger worden
of ben je op zoek naar
informatie rondom taal?

Kom bij ons

Locatie: Waalwijk
Adres: Wilhelminastraat 4a, Waalwijk
Open: tijdens openingstijden Bibliotheek Waalwijk
Spreekuur: iedere donderdag van 14.00 tot 17.00 uur

Taalhuis Waalwijk

Wil je beter leren lezen,
schrijven, rekenen of omgaan
met de computer?

Wil je taalvrijwilliger worden
of ben je op zoek naar
informatie rondom taal?

Kom bij ons langs!

Locatie: Bibliotheek Waalwijk
Adres: Wilhelminastraat 4a, Waalwijk
Open: tijdens openingstijden
Bibliotheek Waalwijk
Spreekuur: iedere donderdag van 14.00 tot 17.00 uur

